

Salla Poropudas
Hiippakuntas sihteeri
Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Käytännöllisiä näkökulmia nuorilähtöiseen konfirmaatioon

Konfirmaation teologiasta ei kirkossamme ole täyttä yksimielisyyttä. Erilaiset painotukset näkyvät työntekijöiden ajattelussa ja siinä, miten he opettavat konfirmaation merkityksestä rippikoululaisille. Käytännössä konfirmaation teologia toteutuu kuitenkin konfirmaatiotilanteessa. Se, miten ja mistä saarnassa puhutaan, miten liturgiaa sanoitetaan ja millaisia kehotussanoja käytetään sekä millaista musiikkia käytetään ovat jokaisessa konfirmaatiossa ilmentymä kirkon konfirmaatioteologiasta. Voisikin sanoa, että konfirmaatioteologiassa on kaksi ulottuvuutta: se, mitä konfirmaation ajatellaan merkitsevän ja se, miten sitä tuodaan esiin konfirmaatiomessussa.

Suuri ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017 painottaa nuorilähtöisyyttä. Konfirmaatiossa tämä näkyy parhaiten siten, että konfirmaation teologiaa tehdään yhdessä nuorten kanssa. Tutustumalla konfirmaatiovirsiin ja keskustelemalla konfirmaation eri merkityksistä, voidaan pohtia, mikä merkitys siunauksella ja uskontunnustuksen lausumisella on juuri tälle konfirmoitavalle ryhmälle ja toisaalta jokaiselle yksilönä. Tärkeää on, että konfirmaation teologiaa ei tarvitse lähteä luomaan nollasta, vaan työskentelyn pohjaksi tarjotaan kirkon perinteestä nousevia näkökulmia.

Yksi tapa työskennellä, on kartoittaa, miten kirkko ja toisaalta nuoret ymmärtävät konfirmaatioon liittyviä keskeisiä teemoja. Kyse ei ole kuitenkaan opettajajohtoisesta käsiteanalyysistä yksittäisessä opetushetkessä. Kasteen, siunauksen, uskontunnustuksen ja esirukouksen sekä toisaalta myös ehtoollisen ja diakonian ulottuvuuksia voidaan avata jo rippikoulun alkuvaiheessa sekä pitkin yhteistä taivalta.

Kaste ja konfirmaatio kuuluvat yhteen. Monissa seurakunnissa käytössä oleva ”kastetehtävä”, jossa keskustellaan vanhempien ja kummien kanssa omasta kasteesta ja katsellaan valokuvia, sopii hyvin johdatukseksi tähän teemaan. Tällöin palataan sellaisen matkan alkujuurille, jolla on merkitystä myös sen osalta, miten konfirmaatio ymmärretään. Rippikouluun osallistuu yhä enemmän nuoria, joita ei ole kastettu. Tällöin nuori voi kastepäivän muistelemisen sijasta pohtia sitä, mitä hän ajattelee kasteesta ja miksi toivoo tulevansa kastetuksi tai miksi ei sitä toivo. Hedelmällisimmillään tämä keskustelu on tietenkin, jos sitä voi tehdä yhdessä vanhemman tai jonkun muun turvallisen aikuisen kanssa. Itsenäistä työskentelyä seuraa koko rippikouluryhmän yhteinen jakaminen. Näissä tilanteissa pohdintaa voidaan laajentaa kasteen merkitykseen kirkkoyhteisölle ja toisaalta sen suhteeseen konfirmaatioon. Olennaista on, että nuori löytää oman paikkansa suhteessa kirkon

peruskertomukseen. Kirkko on yhteisö, johon tullaan kasteen kautta. Kaikki, mitä kirkossa tapahtuu toistaa kertomusta Jeesuksesta Kristuksesta ristiinnaulittuna ja ylösnousseena vapahtajana. Myös siunausta, uskontunnustusta, ehtoollista ja diakoniaa voidaan pohtia sisällöllisesti. Kuitenkin yhtä tärkeää, on kokea nämä asiat käytännössä osana jumalanpalveluselämää. Aito teologian tekeminen ei jää vain puheen tasolle. Sanan tuleminen lihaksi edellyttää sitä, että yhdessä tehtyä pohdintaa seuraa yhdessä tehty konfirmaatio. Tällöin toteutukseen liittyvissä valinnoissa huomioidaan se, mistä on puhuttu. Konfirmaatio ja kirkon jäsenenä oleminen kutsuu nuorta rakentamaan merkityksiä omalle elämälleen. Yhdessä tehty teologia kantaa myös konfirmaatiomessun jälkeiseen elämään. Messusta nuoret lähetetään maailmaan toteuttamaan diakoniaa ja rakastamaan lähimmäisiä.

Konfirmaatio on osa seurakunnan jumalanpalveluskasvatusta. Monissa seurakunnissa seurakuntalaisille on annettu yhä enemmän vastuuta seurakunnan toiminnan ja jumalanpalveluselämän toteuttamisessa. Tämä voidaan nähdä merkinä "virkamieskirkon" murtumisesta. Onkin luontevaa, että myös nuorilla on mahdollisuus osallistua jumalanpalveluselämän toteuttamisen yleisen pappeuden hengessä.

Konfirmaatio voidaan nähdä myös oppimistilanteena. Mielekäs oppiminen nuorilähtöisessä konfirmaatiossa toteutuu parhaiten aktivoivassa vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppimisen kannalta on tärkeää, että konfirmaation valmistelu tähtää oikean jumalanpalveluksen toteuttamiseen ja sillä on yhtymäkohta nuoren elämään ja muihin rippikoulussa käsiteltyihin asioihin. Tätä kautta toteutuvat myös rippikoulusuunnitelmassa pedagogisina suuntaviivoina mainitut dialogisuus ja asioiden tarkastelu ilmiöinä.

Konfirmaation keskiössä on nuori itse. Kyse on hänen ja hänen läheistensä sekä koko seurakunnan juhlasta. Tavoitteena on kokoontua tilanteeseen, jossa kaikilla osallistujilla on mahdollisuus kokea pyhyttä ja Jumalan läsnäoloa. Jokaisen nuoren ainutlaatuisuus voidaan huomioida rukoilemalla nimeltä hänen puolestaan. Myös nuorten halu sanoittaa evankeliumi ja omaa elämäntodellisuuttaan seurakunnan yhteisessä rukouksessa on otettava vakavasti. Nuoren arvokkuutta Jumalan ja seurakunnan edessä korostaa mahdollisuus tuoda omat lahjansa yhteiseen käyttöön. Tämä ei tarkoita sitä, että jokaisella nuorella tulisi olla suuri ja näkyvä rooli konfirmaation toteuttamisessa. Joku voi palvella parhaiten tavalla, joka on kokonaisuuden kannalta oleellinen, mutta jää piiloon muiden katseilta.

Parhaimmillaan nuorilähtöisyys näkyikin konfirmaatiossa siten, että nuorten osuus konfirmaation toteuttamisessa on keskeinen. Yksi mahdollisuus on työstää konfirmaatiota työpajoissa koko rippikoulun ajan. Valmistelu lähtee konfirmaatiopäivän tekstin valinnasta. Teksti voi olla kyseisen päivän evankeliumiteksti, mutta varsinkin jos konfirmaatiota ei pidetä seurakunnan päämessun

yhteydessä, liikkumavaraa on enemmän. Tutustuttuaan tekstiin ohjaajat ja isokset päättävät, mitä työpajoja on tarjolla. Työpajoissa työstetään omaa konfirmaatiota toiminnallisesti.

Työpajoina voivat olla esimerkiksi musiikki, draama, tanssi, media ja puheilmaisuus tai vaikka kädentaitopaja. Musiikkityöpajassa on luontevaa suunnitella ja toteuttaa konfirmaation musiikkia. Tanssipajassa voidaan käsitellä esimerkiksi rukouksen tai synnintunnustuksen teemoja. Draamapaja sopii erityisesti saarnan valmisteluun, mutta dramatisoituja pätkiä voi olla osana liturgiaa. Puheilmaisuupajan on luontevaa valmistella liturgiaa. Koska puheilmaisuus ei sanana kuulosta kovin kiinnostavalta, voidaan puhua hyvin liturgiapajasta. Tämä antaa tilaa toteuttaa liturgiaa luovasti myös muuten kuin puheen keinoin. Mediatyöpajassa otetaan kuvia sekä työstetään konfirmaatioon diaesitystä, jossa on konfirmaation kulku, laulut ja kuvia rippikoulusta. Samassa esityksessä voi olla myös videopätkiä, jos rippikoulussa on tehty sellaisia. Kädentaitopajassa taas tehdään esimerkiksi koristeita kirkkoon tai rakennetaan kirkkotilaan rukousalttareita.

Rippikoululaisten kanssa yhteinen työskentely alkaa jo rippikoulun alkuvaiheessa. Tällöin rippikoululaiset jaetaan työpajoihin oman kiinnostuksen ja lahjojen mukaan. Nuorten omia toiveita on hyvä kuunnella, mutta isot kaveriporukat kannattaa hajottaa. Kun ryhmät on jaettu, niitä ei vaihdeta työskentelyn aikana. Aluksi tutustutaan konfirmaatiopäivän tekstiin yhdessä. Ohjaaja tai isokset lukevat tekstin. Tämän jälkeen kuullaan pieni eksegesei tekstistä. Mikäli tekstiä halutaan syvennellä, voidaan pohtia siitä nousevia ajatuksia ja kysymyksiä omissa työpajaryhmissä. Tämän jälkeen käydään vielä läpi yhdessä koko ryhmän kanssa, mitä teemoja tekstistä nousi.

Rippikoulun intensiivijakson aikana ryhmät kokoontuvat päivittäin puolesta tunnista tuntiin. Näissä tapaamisissa suunnitellaan ja toteutetaan konfirmaatiota. Lähtökohtana ovat päivän tekstin pohjalta nousevat nuorten ideat ja se teologinen pohjavire, joka on syntynyt pohdittaessa nuorten kanssa yhdessä konfirmaation merkitystä. Tämä on mahdollista tuoda näkyväksi konfirmaatioissa työpajaryhmien tekemissä tuotoksissa. Yhteinen katselmus ja palasten yhteen saattaminen tapahtuu konfirmaatioharjoituksessa.

Rippikoululaisten lisäksi konfirmaatiota voivat olla toteuttamassa nuorten perheenjäsenet, kummit, muut läheiset ja seurakuntalaiset. Joissakin seurakunnissa riparimummoja ja -pappoja sekä luottamushenkilöitä kutsutaan palvelemaan konfirmaatiomessussa. Heidän roolinsa voi olla moninainen. Mikäli nämä seurakuntalaiset ovat mukana intensiivisesti rippikoulun arjessa, voivat he liittyä johonkin työpajaryhmään ja olla sen mukana toteuttamassa konfirmaatiota. Lisäksi on luontevaa, että nuorten, rippikoulun tai seurakunnan elämässä mukana olevia pyydetään nuorten ohella laatimaan esirukousta, jolloin ajankohtaiset ja tärkeät aiheet tulevat sanoitetuksi heidänkin näkökulmastaan. Siunaamiseen työntekijöiden rinnalle on myös luontevaa pyytää luottamushenkilöä ja riparimummoa tai pappaa seurakunnan edustajaksi.

Yhteisen suunnittelun ja toteutuksen lisäksi on hyvä muistaa, että konfirmaation puitteisiin on syytä kiinnittää huomioita. Osallistumisen kannalta hyvään näkyvyyteen ja kuuluvuuteen kannattaa panostaa. Konfirmaation ei myöskään tule olla liian pitkä. Tunti ja vartti on tavoiteltava pituus konfirmaatiomessulle. Monissa seurakunnissa on otettu tavaksi, kirkkoherran luvalla, käyttää kirkollisten toimitusten kirjan B-kaavaa aina, kun se on mahdollista. Tällöin konfirmaatio nähdään erityistilanteena, joka ohjaa käyttämään lyhyempää kaavaa myös sunnuntaina päämessun paikalla.

Nuorten kanssa yhdessä valmisteltu ja toteutettu konfirmaatio edellyttää luottamusta nuoriin ja heidän osaamiseensa. Työntekijältä vaaditaan uskallusta luopua omasta valmiista visiostaan sekä halua keskustella teologista ratkaisusta nuorten kanssa. Myös kykyä innostua ja antaa palautetta tarvitaan.

Esimerkki työpajatyöskentelyn pohjalta toteutetusta konfirmaatiokaavasta

1. Tervetuloa (liturgiryhmä)
2. Alkuvirsi ja kulkue (musiikkiryhmä säestää)
3. Alkusiunaus
4. Johdantosanat (liturgi ja liturgiryhmä)
5. Johdatus synnintunnustukseen (tanssiryhmä)
6. Yhteinen rippi (liturgi ja liturgiryhmä)
7. Päivän rukous
8. Raamatunluku (joku draamaryhmästä)
9. Saarna (draamaryhmä)
10. Konfirmaatio
 - Uskontunnustus
 - Kysymys tai Kehotus
 - Siunaaminen
 - Kehotussanat
 - Nuorten laulu (musiikkiryhmän säestää)
 - Yhteinen esirukous (liturgiryhmä yhdessä seurakuntalaisten kanssa)
12. Uhrivirsi (musiikkiryhmä säestää)
13. Ehtoollisrukous ja ehtoollinen (musiikkiryhmä soittaa ehtoollisen aikana)

14. Kiitos ja ylistysvirsi (joku liturgiryhmästä johdattaa, musiikkiryhmä säestää)
15. Siunaus
16. Lähettäminen (joku liturgiryhmästä)
17. Päätösmusiikki (musiikkiryhmä säestää)

Lähteet:

Jonassen, D., Howland, J., Matta, R.M. & Crismond, D. 2008. Meaningful learning with technology. 3. painos.

Kirkollisten toimitusten kirja 1. osa. Kasuaalitoimitukset. 2004. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirja III. Pieksämäki: Kirjapaino Raamattutalo.

Kokkonen, J. & Pesonen, M. 2005. Konfirmaatiosta jäi mieleen se koko messu. Huomioita konfirmaation yhteisöllisestä luonteesta. Elämä, usko, rukous, seurakuntayhteys. Rippikouluopas IV. Kirkkohallitus/toiminnallinen osasto. Helsinki: Kirkkohallituksen monistamo. s. 72-75.

Nieminen, T., Peitso, J., Perkiö, T. & Poropudas, S. 2017. Ihme isonen. Isostoiminnan kirja. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy.

Suuri ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017. Saatavilla 8.6.2017

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/400865F07982E0ECC2257D5100209E1D/\\$FILE/Suurilhme-Rippikoulusuunnitelma2017.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/400865F07982E0ECC2257D5100209E1D/$FILE/Suurilhme-Rippikoulusuunnitelma2017.pdf)

Parviainen, J. 1985. Konfirmaatio nuoruuden juhla. Puheenvuoro konfirmaatiojuhlan toteuttamiseksi nuoren näkökulmasta. Helsinki: Nuorten keskus – Lasten keskus.

Poropudas, S. 2004. Rippikoulu on perhetyötä. Rippikoululaisten vanhemmat, perhe, suku ja kummit – osaprojekti PeSuKuVa. Elämä, usko, rukous, seurakuntayhteys. Rippikouluopas III. Kirkkohallitus/toiminnallinen osasto. Helsinki: Kirkkohallituksen monistamo. s. 59-64.

Poropudas, S. 2017. Isoja ihmeitä konfirmaatiossa. Teoksessa: Tehdään ihmeitä. Dikonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja. In press.

Repo, H. 2005. Konfirmaation teologinen ongelma. Teologinen Aikakauskirja – Teologisk tidskrift 1/2005. S. 41-46.

Sinä olet kanssani. Kirkollisten toimitusten opas. 2006. Kirkkohallitus: Jumalanpalvelus ja musiikkitoiminta. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Repo, Hannele. 2005. Konfirmaation teologinen ongelma. Teologinen Aikakauskirja – Teologisk tidskrift 1/2005. S. 41-46.